

การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

ในสภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน ได้สร้างปัญหาให้การผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างมาก ความรุนแรงของปัญหาค่อนข้างชัดเจน และหนักขึ้นทุกปี ในการทำการเกษตรในปัจจุบันเร่งให้อัตราการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น ถ้าย้อนอดีตประมาณ 50 กว่าปีก่อน ระบบชลประทานยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทางการเกษตรได้เท่ากับปัจจุบัน ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ปลูกข้าว จะผลิตเฉพาะข้าวนาปี เพราะในช่วงหน้าแล้งไม่มีน้ำเพียงพอ แต่เมื่อระบบชลประทานพัฒนามากขึ้น การปลูกพืชในช่วงฤดูแล้งก็มากขึ้นตาม และยังมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการปลูกพืชไร่ หรือ นาข้าว เป็นพืชสวนหลายประเภท โดยเฉพาะพืชผัก ซึ่งต้องใช้น้ำอย่างมากตลอดอายุการปลูกในแต่ละรุ่น ประกอบกับอัตราการเพิ่มของประชากรในประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในระยะหลัง และการสาธารณสุขที่ดีขึ้นทำให้ประชากรเพิ่มเป็นอย่างมาก พร้อมกับอัตราการใช้น้ำทั้งอุปโภคและบริโภค ดังนั้นการลดการใช้น้ำทางการเกษตรอย่างเหมาะสมจึงเป็นทางเลือกอย่างมีเหตุผล และเกษตรกรสามารถดำเนินการได้เลย วันนี้ทางศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร ขอทบทวนวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง สิ่งที่เกษตรกรควรพิจารณาดำเนินการมีดังนี้

1. ลดการคายน้ำของพืช ในพืชประเภทไม้ผล โดยปกติจะมีการตัดแต่งกิ่งประจำปีอยู่แล้ว เพื่อให้พืชสร้างกิ่งใหม่ที่เป็นกิ่งหนุ่มสาว มีผลให้ผลผลิตมีปริมาณและคุณภาพดี ช่วยให้ทรงพุ่มมีความเหมาะสม เพื่อลดการระเหิดของแมลงและศัตรูต่าง ๆ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ช่วยให้ไม้ผลลดการคายน้ำ ทำให้ประหยัดน้ำอีกประการหนึ่งด้วย
2. การคลุมหน้าดินด้วยเศษวัชพืชที่ตายแล้ว หรืออินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เหลือใช้จากกิจกรรมภายในฟาร์ม แสงแดดที่ส่งถึงพื้นดิน ทำให้ผิวหน้าดินสูญเสียความชื้น น้ำในดินในระดับถัดลงมาจะเคลื่อนตัวไปหาผิวหน้าดิน ทำให้ดินบริเวณส่วนบนที่มีรากเป็นส่วนมากของปริมาณรากทั้งหมด ต้องสูญเสียความชื้นไป ดังนั้นการคลุมหน้าดินจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในภาวะหน้าแล้ง ที่มีแสงแดดรุนแรง การคลุมหน้าดิน ควรคลุมให้มากกว่าพื้นที่ทรงพุ่มด้วย พอประมาณ เนื่องจากดินจะนำความร้อนในส่วนข้างเคียงไปถึงบริเวณราก (ส่วนใหญ่เป็นบริเวณทรงพุ่ม) ดังนั้นการคลุมหน้าดินควรคลุมเลยทรงพุ่มประมาณ 1 ฟุต พื้นที่ในทรงพุ่มถึงแสงแดดจะส่งไม่ถึงโดยตรง แต่การคลุมไว้บ้างก็จะช่วยรักษาความชื้นจากการระเหยน้ำโดยลมพาไป
3. การพิจารณาใส่ปุ๋ยพวกไนโตรเจน ถ้าพืชได้รับปุ๋ยไนโตรเจนจะทำให้พืชมีลักษณะใบอ่อนลง และเหี่ยวเฉาง่าย ในช่วงฤดูแล้ง ควรพิจารณาประเด็นนี้ด้วย แต่ถ้าเป็นพืชที่จะต้องใส่เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ ก็ต้องพิจารณาอีกแบบหนึ่ง เช่น ข้าวโพด ข้าว ต้องการไนโตรเจนอย่างเหมาะสมในช่วงจะผสมเกสร ถ้าเป็นไม้ผล ช่วงนี้ควรใช้ปุ๋ยที่มีธาตุโพแทสเซียม ในสัดส่วนที่มากกว่าไนโตรเจน เช่น ปุ๋ยสูตร 15-5-35, 0-0-60, 10-20-30,

8-24-24 เป็นต้น เพื่อให้พืชสร้างสามารถทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดีขึ้น เซลล์พืชจะแต่ง
และเหี่ยวเฉามากกว่าการให้ปุ๋ยที่มีธาตุไนโตรเจนในสัดส่วนที่มากกว่าธาตุหลักตัวอื่น เช่น
ปุ๋ยสูตร 25-7-7, 30-20-10, 46-0-0 (ยูเรีย) เป็นต้น

ในโอกาสหน้า ความเข้าใจในวิธีการให้น้ำพืชก็มีประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นพื้นฐานในการปลูก
พืชที่เกษตรกรเองยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ไว้พบกันฉบับหน้าครับ

นายสุพัฒน์ กลัดเดช

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

การเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร

28 มกราคม 2564